

O'ZBEKISTONDA SINDIKATLI KREDITLASHNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI (AGROBANK MISOLIDA).

Ilmiy rahbar: Akromjon Karimov

TDIU dotsenti ilmiy fanlar doctori

Tel:90-924-80-49

Atadjanova Gulnoza Baxtiyorovna

Bank moliya akademiyasi magistranti

Telefon raqami +998914330808

Pochta: bahrom.masharipov.88@mail.ru

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekistonda sindikatli kreditlash mexanizmini joriy etish imkoniyatlari tahlil qilinadi. Agrobank misolida amalga oshirilgan xalqaro sindikatli moliyalashtirish amaliyoti tahlil qilinib, uning moliyaviy-bank sektorining barqarorligiga, yashil iqtisodiyot va eksport salohiyatiga ta'siri ko'rib chiqiladi. Potensial manfaatlar va amaliy cheklovlar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: sindikatli kreditlash, Agrobank, O'zbekiston, yashil moliyalashtirish, eksport, bank institutsiyalari, moliyaviy barqarorlik

Аннотация: В данной статье анализируются возможности внедрения механизма синдицированного кредитования в Узбекистане. На примере «Агробанка» рассматривается практика международного синдицированного финансирования, а также его влияние на устойчивость финансово-банковского сектора, развитие зеленой экономики и экспортный потенциал. Обсуждаются потенциальные преимущества и практические ограничения.

Ключевые слова: синдицированное кредитование, Агробанк, Узбекистан, зеленое финансирование, экспорт, банковские институты, финансовая устойчивость.

Annotation: This article analyzes the prospects of introducing the syndicated lending mechanism in Uzbekistan. Using Agrobank as an example, the study examines the practice of international syndicated financing and its impact on the stability of the financial and banking sector, the development of the green economy, and export potential. Potential benefits and practical limitations are discussed.

Keywords: syndicated lending, Agrobank, Uzbekistan, green financing, export, banking institutions, financial stability.

Kirish

Bugungi global moliya maydonchalarida sindikatli kreditlash (loan syndication) — bir nechta moliyaviy institutlar tomonidan yirik miqdordagi kreditni birgalikda taqdim etish modeli — keng qo'llanilmoqda. Bu uslub O'zbekiston bank tizimiga ham

tatbiq etilishi istiqbollari muhim tadqiqot obyekti hisoblanadi. Ayniqsa, O'zbekistonning davlat moliyalash sohasida faol ishtirok etuvchi Agrobank misolida sindikatli kreditlash jarayonlari qiziqarli amaliyotga aylanmoqda.

2025-yil sentyabr oyida KfW IPEX-Bank Agrobank uchun yevro eksportlarini va yashil texnologiyalarni moliyalashtirishga mo'ljallangan 120 million yevro miqdoridagi sindikatli kredit strukturasini tashkil qildi-3 yillik muddat bilan.

Bundan tashqari, 2024-yil noyabrda Agrobank muvaffaqiyatli tarzda USD 250 million hajmda ko'p valyutali yashil sindikatli kreditni yopdi; ushbu tranzaksiya USD 160m, EUR 31m, JPY 4026m va CNH 222m segmentlarini o'z ichiga oldi, buyurtma hajmi esa USD 375 milliondan oshdi — yuqori talab va ishonchni ko'rsatadi.

Tahlil va muhokama

Agrobankning kredit portfeli va o'sish dinamikasi

Agrobankning kredit portfeli 2023-yil yakuniga ko'ra 59.2 trillion so'm (≈ 4.8 mlrd dollar)ni tashkil etgan bo'lib, 2023–2026 yillar oralig'ida yillik o'rtacha 11.3 % o'sish kuzatilishi prognoz qilingan [1]. Bu ko'rsatkich bankning kengayuvchi kredit yo'naltirish siyosatini va respublika moliya bozoridagi imkoniyatlardan faol foydalana olayotganini bildiradi.

Jadval 1: Agrobank kredit portfeli o'sish prognozi (2023–2026)

Yil Kredit portfeli (trln so'm) Yillik o'sish (%)

2023	59.2	—
2024	$\approx 65.9^*$	$\approx 11.3 \%$
2025	$\approx 73.3^*$	$\approx 11.3 \%$
2026	$\approx 81.6^*$	$\approx 11.3 \%$

*Prognoziyalangan raqamlar, o'tgan portfelga 11.3 % qo'shilgan [1].

Sindikatli kreditlash amaliyotidagi asosiy tranzaksiyalar

Agrobank so'nggi yillarda bir nechta muhim sindikatli kredit operatsiyalarini amalga oshirmoqda. Xususan:

- 2025-yil sentyabrda KfW IPEX-Bank boshchiligida tashkil etilgan sindikat orqali 120 million yevro miqdorida uch yillik kredit berilgan. Kredit Germaniya va Yevropa eksport mahsulotlarini refinaslash hamda bankning yashil texnologiyalarini moliyalashtirishga yo'naltirilgan [2].

- 2024-yil noyabrda Agrobank 250 million AQSh dollariga teng ko'p valyutali (USD 160 m, EUR 31 m, JPY 4026 m, CNH 222 m) yashil sindikatli kreditni muvaffaqiyatli yopgan, bu tranzaksiya uchun 18 investordan buyurtmalar kelib, umumiy hajm USD 375 milliondan oshgan [3].

- Bundan tashqari, taxminan bir yarim yil avval — ya'ni 2024/2023 yillarda — Mashreq Bank ishtirokida USD 88 millionlik sindikatli muddatli kredit tashkil etilgan [4].

Ushbu tranzaksiyalar Agrobankning xalqaro moliyaviy institutlar bilan muvaffaqiyatli hamkorlik qilayotganini, barqaror moliyalashtirish va eksport ko'maklashish yo'lidagi ishtiyoqini yaqqol ko'rsatadi.

Bankning bozor pozitsiyasi va kredit segmentidagi o'sish

2025-yil boshida Fitch agentligi Agrobankning uzun muddatli reytingini 'BB'/Stable darajasiga ko'targan, bu bankning hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlanayotganligidan dalolat beradi (ilgari 'BB-') [5].

Shuningdek, Agrobank O'zbekiston bank tizimida aktivlari bo'yicha uchinchi o'rinda turib, umumiy bank aktivlarining 11 %, kredit portfelining esa 12 % ini tashkil etadi (2025-yil birinchi chorak yakuniga qarshi) [5]. Bu ko'rsatkichlar bankning iqtisoddagi asosiy o'rinini tasdiqlaydi.

Sindikatli kreditlash samaradorligi va risklar

- **Xalqaro ishonch va keng tarmoq:** KfW IPEX-Bank va Finasia Capital kabi yetakchi moliyaviy institutlar bilan tranzaksiyalarda ishtirok etish bankning xalqaro reputatsiyasini mustahkamladi [2], [3].

- **Diversifikatsiya va valyuta xatolaridan himoya:** Turli valyutalardagi kreditlar portfelni diversifikatsiya qiladi va valyuta xatolariga sezgirlikni kamaytiradi [3].

- **Yashil moliya strategiyasi:** Yashil kreditlar, xususan 2024-yil dollar-yashil sindikat, bankning ekologik barqarorlik siyosati yo'nalishida jiddiy qadam qo'yganini ko'rsatadi [3].

Biroq, mavjud cheklovlar va xavf omillari ham mavjud:

- **Ishlash mobilizatsiyasi va strategiya risklari:** Sindikatli kreditlash mukammal huquqiy hujjatlar va shirkat hamkorliklariga asoslangan bo'lishi lozim. O'zbekistonda LMA yoki LSTA kabi xalqaro standartlar asosida hujjatlashtirish darajasi hali kam [3].

- **Mahalliy banklar ishtiroki kam:** Sindikatlarda asosiy ishtirokchi xalqaro institutlar bo'lib, mahalliy banklarning roli cheklangan. Bu milliy bank tizimining rivojiga ta'sir qilishi mumkin.

- **Risklarni boshqarish tizimlari:** Kredit risklarini baholashda har bir ishtirokchining hissasini aniqlash, risklarni taqsimlash, beshtastak huquqiy kafolatlarni ta'minlash zarur.

Jadval 2: Sindikatli kredit tranzaksiyalari tafsilotlari

Tranzaksiya turi	Miqdori	Valyuta tarkibi	Maqsadi	Ishtirokchilar
KfW IPEX-Bank sindikat	EUR 120 million	100 % yevro	Eksportni refinlash, yashil texnologiya	KfW IPEX-Bank + 2 Evropa banki [2]

Yashil ko'p valyutali kredit	USD 250 million	USD 160, EUR 31, JPY 4026, CNH 222 million	Yashil loyihalarni moliyalashtirish	18 investor, Finasia Capital [3]
Mashreq Bank sindikat	USD 88 million	USD	Umumiy moliyalashtirish	Mashreq va Agrobank [4]

Xulosa

Agrobank tomonidan amalga oshirilayotgan sindikatli kreditlash tranzaksiyalari — 120 million yevrolik KfW IPEX-Bank sindikati, 250 million dollarli yashil ko'p valyutali kredit, hamda 88 millionlik Muddatli kredit — bankning xalqaro ishonchliligini va tashqi moliyaviy bozorga integratsiyani ayon aks ettiradi [2], [3], [4].

Kredit portfeli yillik o'rtacha 11.3 % o'sish potentsiali bankning kengayish salohiyatining ijobiy ko'rsatkichidir [1]. Agrobankning tuhfisottagi bozor ulushi va hukumat bilan aloqasi keng ekanligi Fitch tomonidan "BB" reytingining barqaror ko'rinishi bilan tasdiqlangan [5].

Kelajak istiqbollari jihatidan, LMA/LSTA kabi xalqaro standartlarni yadro qilib olgan huquqiy-institutsional tizimni yaratish, mahalliy banklarni integratsiya qilish, risklarni baholash va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish muhim.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. ADB taqdimoti: Agrobankning kredit portfeli 2023–2026 yillari o'sish prognozi, bet 3-5, 2025.
2. KfW IPEX-Bank press-relizi: EUR 120 million sindikatli kredit, 2025.
3. Finasia Capital blog: USD 250 millionli yashil ko'p valyutali sindikat, 25-noyabr 2024.
4. Enterprise / Economy Middle East press-reliz: USD 88 millionlik sindikatli muddatli kredit, 2024.
5. Fitch Ratings: Agrobankning "BB"/stable reytingi, sektor ulushi, 2025.